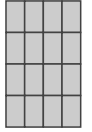

Sa nejedinstvenom vladom nema napretka

Medij - Rubrika: NIN - Ekonomija
Datum: Pet, 03/01/2014
Površina članka: 1693cm2
Strana: 35

Zemlja: Srbija
Autor: Katarina Preradović
Deo: 1/3

КАТАРИНА ПРЕРАДОВИЋ

Пре почетка преговора са ЕУ, први прави тест за Владу Србије могло би бити састављање преговарачког тима, који треба да убрза овај процес. Као једна од кључних особа у тиму, на месту главног економског преговарача, помиње се Кори Удовички, директорка Центра за високе економске студије и бивша министарка енергетике и гувернер НБС. У разговору за НИН, Удовички потврђује да је било разговора на ту тему, као и да са Тањом Мишчевић има одличну сарадњу.

„Најважније је да смо потпуно сагласне да је за успешне преговоре врло важно да Србија има јаснију визију свог развоја. Дакле, не искључујем могућност да будем главни економски преговарач са ЕУ, али треба сачекати јер преговарачки тим још није формиран“, објашњава Удовички и напомиње да ће коначан састав српског тима бити познат до 20. јануара.

Како гледате не тренутну економску ситуацију у земљи и шта нас чека у овој години?

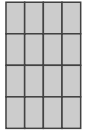
Нама стално виси Дамоклов мач дужничке кризе над главом. Ипак, не верујем да ће до тога доћи ове године. Очекујем да ово буде година у којој се неће десити ништа нарочито видљиво за стандард грађана Србије јер се дешавају два процеса - с једне стране извоз ће наставити да расте, а с друге се, по свему судећи неће решавати питање опште неликвидности, парализе у банкарском систему и међусобне задужености привреде. На стандард грађана ће деловати те две контрадикторне силе и оставиће нас отприлике ту где смо. Ако хоћемо осетити бољитак морамо „збити редове“ и радити на дужи рок, али то захтева да и политичко вођство и грађани буду спремни на храбре потезе.

Како оцењујете буџет за 2014. са укупним дефицитом од чак 7,1 одсто БДП-а? ▶

Кори Удовички, кандидата за главни економског преговарача Србије са ЕУ

Са нејединственом владом нема напретка

Не верујем да Влада, изабрана уз слогане „нећемо отпуштати током кризе“ или „време је да се троши да бисмо убрзали привредни раст“, може да спроведе неопходне реформе. Нисам сигурна ни да избори могу да створе те услове, али вреди пробати, јер неко мора да добије мандат за то

Medij - Rubrika: NIN - Ekonomija
 Datum: Pet, 03/01/2014
 Površina članka: 1693cm2
 Strana: 36

Zemlja: Srbija
 Autor: Katarina Preradović
 Deo: 2/3

► Мислим да буџет већ сада изгледа доста ризичније него у октобру када је израђиван. Нисам очекивала, нити је било реално и фер очекивати да већ у 2014. могу да се постигну велики резони. Овај буџет је требало да припреми такве резони и они су најављени за 2015. и 2016. Верујем у вољу, бар економског дела Владе, да их спроведе. Међутим, у међувремену, инфлација пада врло ниско, а пада и наплата пореза, па мислим да је већ под знаком питања да ли ће се остварити планирани приходи. Знамо и да је на страни расхода много ризика, пре свега Србијагас и друга јавна и државна предузећа. За Србију је проблем овако ниска инфлација и не би требало да тежимо да идемо испод пет одсто. Са мало већом инфлацијом би се буџет и фискална политика комотније планирала.

Али НБС се хвали рекордно ниском инфлацијом.

То није добро за Србију. Моћи ћемо озбиљније да смањимо инфлацију тек кад одрадим структурне реформе које годи-

Не можемо да убрзамо привредни раст кроз потрошњу, већ само тако што ћемо створити државу која кроз своје сервисе подржава производњу. Без реформе пензијског система и смањења јавног сектора, дужничка криза је само питање времена

нама чекају. У међувремену инсистирање на веома ниској инфлацији долази по преви-соку цену, како за привредни раст, тако и по простору да се држава прилагоди на мање болан начин.

Мисија ММФ-а у фебруару долази у Србију. Имамо ли шансе да договоримо нови аранжман и шта ће бити главне препреке?

Мислим да је ММФ имао разумевање за чињеницу да овај буџет није смањивао дефицит, јер је бар поштено приступио његовој процени, што је први корак. Али ММФ ће сад тражити напредак ка озбиљнијим, дугорочнијим реформама. Оне траже припреме, које је тешко видети, па не могу да процене има ли помака. Воља није исто што и видљив напредак. Тешко да ће га направити нејединствена Влада, па би ме изненадило да дође до аранжмана у фебруару.

Јавност је чула најаву Александра Вучића да ће те Влади радити план привредног развоја Србије. Да ли је тај пројекат заживео и јесте ли разговарали са Вучићем?

Имали смо дијалог управо на тему како поправити капацитете државе да планира на период дужи од једног мандата. И мислим да је Вучић био врло заинтересован за то.

Почели смо разговоре о могућем пројекту, али то за сада стоји.

Зашто стоји?

Не знам, али претпостављам да је капацитет планирања и ове, као и претходних влада - државне администрације - у тако слабом стању да им хитне ствари одлажу оно што је важно.

Како гледате на законе које је предложио министар привреде Саша Радуловић, али и на укидање СИЕПА и трансформацију Фонда за развој?

Сви знамо за озбиљне проблеме и у СИЕПА и у Фонду за развој, и сјајно је то што министар коначно инсистира на транспарентности и смањивању самовоље у индустријској политици. Али било би делотворније да то ради „мекшим“ методама. Што се тиче предложеног пакета закона, то је нешто што се одавно чека у Србији, а сад кад се кренуло, дијалог изгледа није довољно дуго и стрпљиво трајао. У погледу Предлога закона о планирању и изградњи, људи који ту проблематику познају кажу да не треба да се

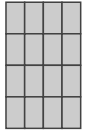
због одлагања договора међу повериоцима, било због самих блокада које дужницима не дозвољавају да поступају стратешки, предузеће које се могло спасити бива уништено. Наш систем блокаде рачуна постоји само још у бившој Југославији. Али промена захтева пажљиво промишљен пакет закона о коме нема речи.

Како гледате на напоре министра привреде да спроведе пореску реформу која подразумева смањење оптерећења рада за 30 одсто? Је ли то реално и може ли повећати запосленост?

Мене забрињава представа да би смањење оптерећења на рад некако могло да доведе до повећања запослености, што је пријемчива представа. То су испробани рецепти још из Реганове економије, који ни тада у Америци нису дали резултате. Друго, оптерећење зарада у Србији није веће него у упоредивим земљама и треће, истина је да бисмо могли да будемо мање регресивни, али укидање доприноса за здравство није промена регресивности већ радикална промена пореске структуре и целог система. У праву је министар кад каже да је проблем у недовољној производњи, али је то зато што нам је држава лош партнер привреди. Наш највећи проблем је чињеница да се већ годинама стеже каиш и штеди, а заправо само стежемо простор средстава помоћу којих се стварају услови за привредни раст - нема простора за инвестиције, за сервисирање привреде и грађана, нити да се плати промишљање проблема и политике. Реформе нам зато кроје страни донатори.

Како да се ослободи тај простор за привредни раст, пошто смо стално у дилеми штетити или трошити и у шта да се уложе средства?

Мора да се ради на два колосека, једном који ће давати резултате одмах, показати збијање редова и спремност на жртву, и другом који би припремио дубље промене на дужи рок. Озбиљну реформу јавног сектора нисмо ни започели, и за њу треба више година. Верујем да би нам међународна тржишта и кредитори опростили чињеницу да не можемо да смањујемо јавни дуг у кратком року, па чак и мали раст дуга, али само под условом да виде да се озбиљно на томе ради. Први колосек је обезбеђивање мало већег простора кроз мало храбрији приступ платама, пензијама и субвенцијама него што смо га показали до сада, уз јасну спремност да се определимо за неке приоритете, зацртамо их у документима који обавезују све делове Владе, и да кренемо да их спроводимо. На том хитном колосеку мора и видљиво да се ради на „увођењу реда“, јачању одго-

Medij - Rubrika: NIN - Ekonomija
 Datum: Pet, 03/01/2014
 Površina članka: 1693cm2
 Strana: 37

Zemlja: Srbija
 Autor: Katarina Preradović
 Deo: 3/3

ворности да се средства не расипају, кроз идентификацију очигледних случајева институција које одавно служе само за то да се запосленима плаћа социјално осигурање или нешто горе. У међувремену, на другом колосеку треба да се уради функционално преиспитивање државе - многи њени делови морају да на расту, не треба само да се реже. За то нам треба да се претходно упитамо шта она треба да ради, а за то пак шта и какви ми желимо да будемо? Какви нам кадрови требају, и у привреди и у јавном сектору? Мислим да не мора да долази до много отпуштања - ако натерате људе да стварно раде, многи ће сами отићи. Тамо где су институције сувишне, морају се укинути или реструктурирати, а запосленима се може дати минимална плата и прилика да стекну нове вештине. Тек ако одбију или никако не могу да задовоље услове нових послова какви су нам потребни, морају да се дају пакети отпремнина. Али у томе морамо бити доследни.

За то је потребна јака политичка воља. Мислите ли да је то могуће са овом владом?

Не верујем. Нисам сигурна ни да избори могу то да створе, али вреди проба-

ти јер ми се чини да расте свест о томе да је неопходно. Мора нека влада да добије мандат да се ухвати укопцац са чињеницом да ми сад нисмо у стању ни најосновније да усмеравамо деловање тог великог државног апарата. То не може да уради влада која је изабрана уз слогане „нећемо отпуштати током кризе“ или „време је да се троши да бисмо убрзали привредни раст“. Не можемо да убрзамо привредни раст кроз потрошњу, већ само тако што ћемо створити државу која кроз своје сервисе подржава производњу. А ако се не десе реформе пензија и рационализација јавног сектора, дужничка криза је само питање времена. Стално смо на ивици, али се преко те ивице час посла пређе. Не знате кад и зашто се деси.

Привреда Србије споро расте. Ано смо 2013. расли на Фијату, пољопривреди и НИС-у, што је исцрпљено, на чему ћемо расти у овој години?

Нисмо расли само на Фијату. Истраживања ЦЕВЕС-а показују да је много шири спектар српских производа који се успешно извозе. Проблем је у томе што је њихова производња мала и слабо видљива. Ту

имамо прехранбене производе, дрвну индустрију, електронску опрему, медицинске апарате, почиње и текстилна, и слично. Не само да су наши производи успели да задрже постојећа тржишта, већ продиру јаче и на растућа тржишта Турске, Русије и помало, први пут и Далеког истока. У доброј мери овај раст долази од малих и средњих предузећа чији потенцијал запостављамо. Имамо потенцијала.

Како да привучемо више страних инвестиција и какав је ваш став о субвенцијама за нова радна места?

Највећи непријатељ инвестиција је неизвесност. Било да се ради о домаћим или страним инвеститорима. И то је била и остала наша рак-рана. Генерално, као држава морамо да развијемо способност да одредимо и спроводимо приоритете, као и да се обавеземо и планирамо на дужи од једног мандата. И мора да се створи етика по којој мере доноси држава, а не појединац. Значи, ако сте се обавезали према некој политици, а да не говорим о уговору са инвеститором, домаћем или страном, тога се морате придржавати. Политике и закони морају да се доносе или мењају само кроз сложен дијалог, па макар изгледало спорје, са јаким разлогом. А онда да се мање мењају. Код нас су политике везане за појединце и то ствара неизвесност због које инвеститори не желе да се одвајају од свог новца, да не говоримо о расипању средстава.

Кад је реч о субвенцијама, нисам за наставак досадашњег самовољног и произвољног давања подстицаја али је важно да држава испуни све уговорно или морално преузете обавезе. Чињеница је да су оне даване и као нека врста компензације инвеститорима за то што немамо добар привредни амбијент. Да га имамо не бисмо ни морали да их подстицамо. Субвенције су у неким ситуацијама оправдане - онда када сматрате да ће инвеститор тим новцем реализовати већу добробит по шире друштво, него што би држава могла са уложеним средствима, пре свега јер се образују кадрови и стварају жаришта раста. Такав су пример НЦР и Фијат, мада су можда могли бити јефтиније плаћени. Али то треба да радите кроз унапред припремљене критеријуме, а затим јавно покажете да су задовољени.

Како оцењујете ефекте досадашњих субвенција за нова радна места, на које је утрошено 300 милиона евра, а инвестиције и запосленост падају?

Познато је из међународних истраживања да такве мере ретко дају резултате. Далеко је значајније да ми поправимо амбијент за улагања. Немамо пара за бацање. ■